

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle 10.2.2022

Asia: KAA 8/2020 vp OmaTahto2020 – Päivitetään Suomen aborttilaki 2020-luvulle!

Aloitteen perustelut

OmaTahto2020 on kansalaisaloite, jonka tavoitteena on päivittää Suomen laki raskauden keskeyttämisestä nykyaikaiseksi, eurooppalaista lainsäädäntöä vastaavaksi ja raskaana olevan itsemääräämisoikeutta kunnioittavaksi. Kansalaisaloite vaatii, että jatkossa abortin saamiseksi riittää raskaana olevan oma tahto ja, että kahden lääkärin lausunnon vaatimisesta luovutaan. Oikeus vapaaseen ja turvalliseen raskaudenkeskeytykseen on keskeinen osa naisten kehollista itsemääräämisoikeutta. Suomen laki raskauden keskeyttämisestä ei kunnioita raskaana olevan itsemääräämisoikeutta.

Aloitteen sisältö

OmaTahto2020 kansalaisaloite on lakiehdotus, joka esittää, että Suomen yli 50 vuotta vanha lainsäädäntö raskauden keskeyttämisestä päivitetään vastaamaan tämän päivän eettisiä ja lääketieteellisiä standardeja. Lakia raskauden keskeyttämisestä tulee muuttaa siten, että raskaana oleva saa pyytäessään keskeytyksen alle 12 viikkoa kestäneessä raskaudessa. Raskaudenkeskeytyksen edellytyksistä tulee poistaa vaatimus erillisistä perusteluista. Nykyisen lain vaatimus kahden lääkärin erillisistä lausunnoista tulee poistaa.

Raskaudenkeskeytys tulee toteuttaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lääkkeellinen raskaudenkeskeytys on pääasiallinen keskeytystapa nykypäivänä, joten keskeytyksen toteuttaminen sairaalaolosuhteissa ei ole välttämätöntä. Näin ollen vaatimus keskeytysten suorittamisesta sairaalassa tulee poistaa ja mahdollistaa se osaavassa terveydenhuollon yksikössä. Raskaudenkeskeytyksen toteuttaa se lääkäri, jolle pyyntö esitetään ja joka tekee tarvittavat tutkimukset sekä määrää keskeytykseen tarvittavat lääkkeet.

Tämä lakiehdotus ei sisällä muutosesityksiä lääketieteellisistä syistä tai sikiödiagnostiikan perusteella tehtäviin keskeytyksiin, eikä esitä muutoksia raskaudenkeskeytysten viikkorajoihin. Esitämme lakiin kirjattavaksi selkeästi, että keskeytys on mahdollinen myös sosiaalisista syistä aina 20. raskausviikolle saakka. Tällöin luvan myöntää Valvira.

Perustelut

Suomen nykyisen lain mukaan raskaudenkeskeytyksen saamiseen ei riitä raskaana olevan oma tahto. Laki edellyttää keskeytykselle yksilöityjä perusteluja ja kahden lääkärin erillistä lausuntoa. Lausunnon saamiseksi raskaudenkeskeytystä hakevan on selvitettävä syyt – esimerkiksi taloudellinen tai sosiaalinen elämäntilanne – joiden perusteella raskaudenkeskeytystä haetaan. Monissa muissa Euroopan maissa ja kaikissa Pohjoismaissa raskaudenkeskeytyksen saa pyynnöstä, ilman erillisiä perusteluja. Suomen järjestelmä on tarpeettoman monimutkainen ja usein nöyryyttävä, eikä kunnioita raskaana olevan itsemääräämisoikeutta.

Suomen laki raskauden keskeyttämisestä on vuodelta 1970. Laki oli aikanaan edistyksellinen, sillä se salli keskeytykset myös sosiaalisin perustein. Pian lain voimaantulon jälkeen käytännöksi muodostui, että keskeytyksen saivat käytännössä kaikki sitä pyytävät ja vaatimusta perusteluista tulkittiin löyhästi. Laki kuitenkin sallii lääkärille mahdollisuuden arvioida

keskeytystä pyytävän perusteluiden pätevyyttä. Lääkäri saattaa yrittää vaikuttaa päätökseen esimerkiksi kritisoimalla sitä. Tilanne voi olla hakijan kannalta nöyryyttävä lääkärin arvioidessa ja mahdollisesti arvostellessa hänen elämäntilannettaan ja ratkaisujaan.

Nykylain vaatimus kahden lääkärin lausunnosta tarkoittaa käytännössä sitä, että ensimmäinen lausunto haetaan perus- tai avoterveydenhuollosta ja toinen erikoissairaanhoidosta. Käytännössä tämä tarkoittaa terveyskeskusta tai yksityisen gynekologin vastaanottoa sekä synnytyssairaalaa. Kahden lääkärin lausunnosta luopuminen mahdollistaisi sen, että keskeytyspyynnön voi esittää suoraan yksikköön, jossa keskeytys toteutetaan. Lisäksi kaikki tukipalvelut, kuten psyykkinen tuki ja raskauden ehkäisyn suunnittelu, voitaisiin toteuttaa samassa yksikössä, toisin kuin nykytilanteessa.

Tällä hetkellä raskaudenkeskeytys – niin lääkkeellinen kuin kirurginen – tulee lain vaatimuksen mukaisesti suorittaa toimenpideluvan saaneessa sairaalassa eli synnytyssairaalassa. Nykyään yli 95 prosenttia keskeytyksistä tehdään kuitenkin lääkkeellisesti. Lääkkeellisen keskeytyksen kohdalla sairaalahoito on vain harvoin tarpeen. Vaatimus kahden lääkärin lausunnosta ja kaikkien keskeytysten ohjaaminen erikoissairaanhoidon pitkittää prosessia tarpeettomasti ja kuormittaa sekä keskeytystä hakevaa että terveydenhuollon resursseja.

Itsemääräämisoikeus ja lakien ihmisoikeusperustaisuus ovat viime vuosina nousseet entistä vahvemmin yhteiskunnalliseen keskusteluun, esimerkkeinä Me Too-liike ja Suostumus2018-kansalaisaloite. Nyt on aika saada Suomen laki raskauden keskeyttämisestä vastaamaan eurooppalaista lainsäädäntöä ja suomalaista käytäntöä. Oikeus vapaaseen ja turvalliseen aborttiin on keskeinen osa naisten kehollista itsemääräämisoikeutta ja oikeutta päättää itse omasta lisääntymisestään.

Aloitteen tekijät:

Frank Johansson
Milla Pyykkönen
Otava Piha
Anita Bildjuschin
Suvi Leppälähti

Sexpo-säätiö sr

Demarinaiset

Demarinuoret

Suomen Gynekologiyhdistys

Suomen Akateemisten naisten liitto

Naisjärjestöjen Keskusliitto

Väestöliitto

Sekä aloitetta tukeneet järjestöt:

Naisasialiitto Unioni ry

Amnesty - Suomen osasto ry

Eurooppanuoret ry

Ihmisoikeusliitto ry

Kansainvälinen solidaarisuussäätiö sr

Monika-Naiset liitto ry

Lääkärin sosiaalinen vastuu ry

Kokoomusnaiset

Vasemmistonuoret

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry

Suomen Keskustanaiset ry

Suomen Kätilöliitto ry

Svenska Kvinnoförbundet rf

Vasemmistonaiset-Vänsterkvinnorna

Plan International Suomi

Vihreät naiset

Svensk Ungdom

Vihreät nuoret